

Mete Ergin (28 Mart 1934 - 5 Ekim 2015)

Çevirmen. Robert Kolej mezunudur. Bir süre Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Filolojisi bölümünde eğitim gördü. Jack London, Mihail Şolohov, Ernest Hemingway, Bertrand Russell, Bernard Shaw, Erskine Caldwell, O'Henry gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Mete Ergin'in İngilizceden (*War and Peace*, Louise Maude-Aylmer Maude çevirisi) yaptığı *Savaş ve Barış* çevirisi, ilk olarak 1996 yılında Engin Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır.

Yordam Kitap'ta
Mete Ergin Çevirileri

Jack London

Martin Eden

John Barleycorn

Yol-İstiridye Korsanları

Ataların Tanrısı

Kurt Dölü

Beyaz Diş

Yanan Gün

Vahşetin Çağrısı

Mihail Şolohov

Durgun Don (4 cilt)
(Yakında)

LEV TOLSTOY

SAVAŞ VE BARIŞ

ROMAN

TÜRKÇESİ
METE ERGİN

İKİNCİ CİLT
(İKİNCİ KISIM)

yordam
edebiyat

Yordam Edebiyat: 14 • Savaş ve Barış II • Lev Tolstoy
ISBN 978-605-172-174-3 (Tk) - ISBN 978-605-172-176-7 • *Türkçesi*: Mete Ergin
Düzeltilme: Dilan Keyvan - Nuray Önođlu - Yađmur Yıldırımday
Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç • *Sayfa Düzeni*: Gönül Göner
Birinci Basım: Aralık 2016 • *İkinci Basım*: Ekim 2017
© Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Çađalodđlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • Faks: 0212 528 19 09
W: www.yordamkitap.com • E: info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat

Baskı: Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm Tic.Ltd.Şti. (Sertifika No: 12028)
İ.O.S.B. Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No:38-40-42-44
Başakşehir - İstanbul
Tel: 0212 5650122

SAVAŞ VE BARIŞ

ROMAN

İKİNCİ CİLT
(İKİNCİ KISIM)

BİRİNCİ BÖLÜM

I

1806 yılı başında Nikolay Rostov izinli olarak evine dönüyordu. Denisov da evine, Voronej'e gidecekti. Rostov, Moskova'ya kadar yolculuğu birlikte yapmaları, orada da Denisov'un kendilerinde misafir kalması için onu kandırmıştı. Moskova yolunda, sondan bir önceki menzil istasyonunda bir arkadaşına rastlayan Denisov üç şişe şarap devirdiği için, buz tutmuş izlerin çukurlarına dala çıka ilerleyen kızağın sarsıntularına bana mısın demeden uyuyor, o böyle uyuyadursun, kızak Moskova'ya yaklaştıkça Rostov'un da sabırsızlıktan içi içine sığmıyordu.

Kentin kapılarında izin belgelerini gösterip Moskova'ya girdikten sonra, artık başka hiçbir şey düşünemez oldu; sadece, 'Ah, acaba daha çok kaldı mı? Acaba ne kadar kaldı? Aman ne bitmez tükenmez sokaklarmış; ne bitmez tükenmez dükkânlar, fırıncılar, tabelalar, sokak lambalarıymış, ne çok kızak varmış yollarda böyle!' diye düşünüyordu.

Rostov, "Denisov! Geldik!" diye bağırdı ve "Uyuyor yahu," diye söylendikten sonra, sanki öyle yaparsa kızağın daha hızlı gitmesine yardımcı olurmuş gibi tüm gövdesiyle öne doğru eğildi.

Denisov'dan cevap alamadı.

"İşte, Zahar'ın arabasıyla her zaman yolcu beklediği kavşak, işte Zahar da orada, atı da hâlâ aynı at! İşte, zencefilli çörek aldığımız dükkân da yerli yerinde! Daha hızlı gidemez misin? Hadisene!"

Kızak sürücüsü, "Hangi eve çekiyoruz?" diye sordu.

"Nah işte, şuradaki, en sondaki büyük eve. Koskoca evi görmüyor musun, yahu?" diye söylenip duruyordu Rostov. "İşte o ev, bizim ev yani. Denisov! Denisov! Hadi artık, geldik!"

Denisov başını kaldırdı, boğazını temizledi, ama bir şey söylemedi.

Sürücünün yanında oturan uşağına, “Dimitri!” dedi Rostov. “Şu ışık yanan ev bizimkisi galiba, değil mi?”

“Evet efendim, beybabanızın çalışma odasının ışığı da yanıyor.”
“Öyleyse daha yatmamışlardır, değil mi? Ha? Ne dersin?”

Rostov yeni yeni terleyen bıyıklarını parmak uçlarıyla düzeltmek ekledi: “Eve iner inmez ilk iş, yeni aldığım şu Macar üniformamı çıkar, unutayım deme sakın.” Sonra, sürücüye bağırdı: “Hadisene yahu, biraz daha hızlı sürsene!” Başı yine önüne düşmeye başlayan Denisov’a dönerek, ona da bağıra bağıra, “Uyansana, Vaska!” dedi. Evlerine artık üç kapı kadar bir uzaklık kaldığı hâlde, Rostov sürücüye hâlâ bağıırıyordu: “Hadisene, daha hızlı! Benden sana üç ruble de bahşış var, votka içersin, hadi göreyim seni, daha hızlı!” Rostov’a atlar hiç gitmiyormuş gibi geliyordu. Sonunda kızak sağ kaldırıma yanaştı, bir evin önünde durdu. Rostov başını kaldırıncaya, sıvasının bir parçası kopmuş o bildik saçağı, merdiven başındaki sundurmayı ve kaldırımın kenarındaki direği gördü. Daha kızak tam durmadan yere atlayıp, koşarak cümle kapısından içeriye daldı. Gelenin kim olduğu umurunda değilmiş gibi, neşesiz ve soğuk bir havası vardı evin. Holde kimsecikler yoktu. Bir an duraladı, yüreği kaygıyla ürperirken, ‘Aman Allahım! Sakın kimsenin başına bir şey gelmiş olmasın?’ diye içinden geçirdi ve hemen tekrar koşarak holü geçip, merdivenin o çok iyi bildiği eğri büğrü basamaklarını bir solukta çıktı. İyi temizlenmiyor diye Kontesin hep kızdığı o bildik kapı kolu yine eskisi gibi yalamaydı, yine eskisi gibi tutukluk yaparak açıldı. Antrede bir tanecik don yağı mumu yanıyordu.

İhtiyar Mihaylo sandığın üstünde uyuyordu. Faytonu arkasından tuttuğu gibi tekerleklerini yerden kesecek kadar güçlü kuvvetli bir at uşağı olan Prokofiy oturmuş, aba terliklerinin altına eski kumaş parçalarından taban örüyordu. Kapı açılınca başını kaldırıp baktı ve yüzündeki ilgisiz, uyuşuk ifade bir anda değişivererek yerini şaşkınlıkla karışık sevince bıraktı; küçük beyi tanımıştı.

“Üstümüze iyilik sağlık! Küçük beyimizmiş!” diye çılgığı bastı. “Gözlerime inanayım mı? Benim aslan evladım!” Koca Prokofiy

heyecanından eli ayağı titreyerek, besbelli Rostov'un gelişini bildirmek amacıyla misafir odasının kapısına doğru seğirtecek ol-duysa da vazgeçti, geri dönüp küçük beyini önce omzundan öptü sonra da eline sarıldı.

Elini onun elinden kurtararak, "Herkes iyi mi?" diye sordu Rostov.

"Allah'a şükür, evet! İyidirler, çok şükür! Biraz önce yemekten kalktılar. İzin verin de sizi şöyle doya doya bir seyredeyim, benim aziz efendim."

"Gerçekten de her şey yolunda mı, bir yaramazlık yok ya?"

"Rabbimize şükürler olsun, hiçbir yaramazlık yoktur!"

Denisov'u unutmuş gitmişti Rostov. Herkese sürpriz yapmak istediği için, kürklü paltosunu çıkarıp attıktan sonra parmakla-rının ucuna basarak koşa koşa büyük balo salonuna gitti. Loş sa-londa hiçbir şey değişmemişti: Eski oyun masaları da, üstü örtülü avize de yerli yerinde duruyordu; ama herhalde Rostov'u başka biri de görmüş olacak ki, o henüz misafir odasının kapısına varmadan, yan kapıdan kasırga gibi fırlayan birisi boynuna atılıp onu öpü-cük yağmuruna tuttu. Başka bir kapıdan yine buna benzer başka bir yaratık, onun ardından bir üçüncüsü fırladı ve kucaklaşmalar, öpüşmeler, sevinç çığlıkları, sevinç gözyaşları arasında bütün ev ayağa kalktı. Hangisinin beybabası, hangisinin Nataşa, hangisinin Petya olduğunu şaşırılmıştı Rostov. Hep bir ağızdan bağırsılıyor, hep bir ağızdan konuşuluyor, Rostov'un üstüne birden saldırılıp, yine hep birden öpülüyordu genç adam. Yalnız annesi aralarında yoktu; bu kadarını fark edebilmişti Rostov.

"Ben de sanıyordum ki... Nikolay... Nereden bilecektik... Canım benim..."

"Kavuştuk işte... Bir tanemiz bizim... Canım Kolyacığım..."

"Ne kadar da değişmiş! Mumlar nerede? Çay hazırlansın!"

"Beni de öp, beni de öp!"

"Yavrum benim, bana da bir öpücük ver..."

Sonya, Nataşa, Petya, Anna Mihailovna, Vera ve İhtiyar Kont, Rostov'u aralarına almışlar, sarılıp sarılıp öpüyorlar, bu arada sa-

lona dolan bütün uşaklar, hizmetçiler de “ah”lar, “oh”lar, “ih”ler ve iç çekmelerle kenardan bu sevince katılıyorlardı.

Petya ağabeyinin bacağına yapışmış, “Beni de, beni de!” diye durmadan bağırıyordu.

Nataşa, Rostov’un boynuna sarılıp asıla asıla onu aşağı, kendi yüzünün düzeyine kadar çekerek doyasıya öptükten sonra birdenbire kollarını boşalttı, geriye çekildi, sonra aniden Rostov’un ceke-tinin ucunu tutup, bir yandan çığlık çığlığa bağırırken, bir yandan da keçi yavrusu gibi olduğu yerde zıplamaya başladı.

Rostov dört bir yanından ona sevgiyle bakan, sevinç gözyaşla- rıyla buğulanmış gözler ve ondan bir öpücük alabilmek için has- retle bekleyen dudaklarla çevrelenmişti.

Pençe pençe kızarmış yanaklarıyla Sonya bile onun koluna yapışmış, mutluluk ışıltıları saçan gözleriyle Rostov’un gözlerini yakalamaya çalışarak, bunca zamandır özlemine çektiği o bakışın kendisine çevrilmesini bekliyordu. Artık on altısında ve zaten çok güzel bir kız olan Sonya’yı heyecanı ve mutluluğu bir kat daha gü- zelleştirmişti. Soluğunu tutmuş, gözlerini bir an bile ayırmaksızın, gülümseyerek hep Rostov’a bakıyordu. Rostov da minnet dolu bir gülümsemeyle bir ara ona bakabildi, ama ötekiler bırakmıyorlardı ki; herkes hep kendisine bakmasını istiyordu delikanlının, üste- lik annesini bile görememişti henüz. O sırada kapıda ayak sesleri duyuldu. Adımlar kapıya o kadar hızlı yaklaşıyordu ki, annesinin ayak sesleri olamazdı bunlar.

Ama işte, annesiydi gelen; oğlunun yokluğunda diktirdiği, Rostov’un görmediği yeni elbisesini giymişti. Herkes bir anda Rostov’un çevresini boşalttı, o da koşu koşu annesine doğru atıl- dı. Rostov annesini kucaklarken, Kontes başını oğlunun göğsü- ne yaslayarak hıçkırmaya başladı. Kadıncağız başını bir türlü kaldıramıyor, yüzünü süvari üniformasının soğuk, sırma fitilli süslemeleri üstüne bastırdıkça bastırıyordu. Eve girip onların bulunduğu salona kadar gelen Denisov’u hâlâ hiç kimse fark et- memişti; o da bir kenarda durmuş, gözlerini ovuşturarak onları seyrediyordu.

Bir aralık, İhtiyar Kontun soran gözlerle ona doğru baktığını görünce, “Bendeniz Vasili Denisov, oğlunuzun ağkadaşayım,” diye kendini tanıttı.

Kont, “Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Sizi tanıyorum, tabii tanıyorum,” diyerek sarılıp Denisov’u öptü. “Nikolenka mektubunda yazmıştı bize... Nataşa, Vera, bakın, Denisov gelmiş.”

Mutluluk sarhoşluğunu yaşayan aynı yüzler bu kez heyecanla Denisov’a çevrildi ve bu darmadağınık kara saçlı, kara bıyıklı subayı kuşatmaya aldı.

“Sevgili Denisov!” diye çılgığı basan Nataşa sevinçten kendini unutarak, boynuna atıldığı gibi sarılıp, şapır şupur öptü onu. Nataşa’nın böyle delişmence davranmasından herkes utandı. Denisov da kıpkırmızı kesildi, ama gülümsemeye çalışarak Nataşa’yı elinden öptü.

Denisov için hemen bir oda hazırlatıp onu oraya aldıktan sonra tüm Rostov ailesi oturma odasında Nikolay’ın başına toplandı.

Rostov’u yanı başına oturtan Kontes, oğlunun elini tutmuş bırakmıyor, ikide birde öpüyordu. Ötekiler de Rostov’un çevresinde toplanmışlar, mutluluk, hayranlık ve sevgi dolu bakışlarını bir an için bile üzerinden ayırmaksızın onun her hareketini, her sözünü, her bakışını yutarcasına izliyorlardı. Kardeşleri onun yanına oturabilmek için itişip kakışıyor, çayını kim verecek, mendilini ya da çubuğunu kim getirecek diye aralarında çekişiyorlardı.

Rostov bu sevgi gösterisinden gerçi çok mutluydu, ama ilk karşılaşma anının baş döndürücü, yoğun sevinci yanında şimdiki sevinç gösterisi biraz yavan kaldığından, hep daha fazla, daha değişik bir şeyler olmasını bekliyordu.

Rostov’la Denisov yol yorgunluğunu atabilmek için ertesi sabah ona kadar yataktan kalkmadılar.

Onların yattığı odaya bitişik odada süvari kılıçları, subay çantaları, torbalar, açılmış elbise sandıkları, çamurlu çizmeler darmadağınık duruyordu. Pırıl pırıl parlatılmış, mahmuzları da takılmış iki çift yeni çizme biraz önce kapının yanına, duvarın dibine bırakılmıştı. Uşaklar, leğenler ve ibriklerle tıraş için sıcak su taşıyor,

Rostov'la Denisov'un tertemiz edilmiş, fırçalanmış üniformalarını getiriyorlardı. Odaya, tütün kokusuyla karışık erkek kokusu sinmişti.

Denisov kısılmış sesiyle, "Hey, Gıgışka, çubuğumu!" diye seslendi. "Ėostov kalk artık!" Rostov saçları karmakarışık olmuş kafasını sıcaıcık yastıktan kaldırıp, yapışmış göz kapaklarını ovuşturdu.

"Niye, çok mu geç oldu?"

"Geç ya! Saat ona geliyor," diye Nataşa'nın sesi cevap verdi. Bitişik odadan kolalı iç etekliklerin hışırtısı, ardından fısıldaşmalar ve genç kızların kıkır kıkır gülüşmeleri duyuldu. Kapı azıcık aralandı ve aralıkta mavi renklerden, kurdelelerden, kara saçlardan, neşeli suratlardan oluşan garip bir görüntü belirdi. Nataşa, Sonya ve Petya gelmişler, Nikolay kalktı mı diye bakıyorlardı.

Kapı ağzından, "Nikolay! Hadi, kalksana artık!" diyen sesi duyuldu tekrar Nataşa'nın.

"Hemen kalkıyorum, hemen!"

Bu arada, bitişik odada kılıçları görür görmez eline alan Petya, asker ağabeyini görünce sevinçten deliye dönen her küçük oğlan gibi kendinden geçtiği için, genç kızların erkekleri soyunuk görmelerinin yakışık almayacağını akıl edemeyerek, yatak odasının kapısını açiverdi.

"Bu senin kılıcın mı?" diye bağırdı.

Kızlar geriye sıçrayarak kapı ağzından çekildiler. Denisov kılı bacaklarını yatak örtüsünün altına saklamaya çalışırken, korkudan büyüyen gözlerini yardım dilenir gibi arkadaşına çevirdi. Petya içeriye bırakıldıktan sonra kapı, arkasından kapatıldı. Öbür taraftan gülüşmeler duyuldu.

"Nikolenka!" diye seslendi Nataşa. "Ropdöşambırını sırtına geçir de azıcık dışarı gel!"

Petya önce Rostov'a, "Bu kılıç senin mi?" diye sordu, sonra büyük bir saygıyla kara bıyıklı Denisov'a dönerek, hayran hayran, "Yoksa sizin mi?" dedi.

Rostov aceleyle ayaklarına bir şey bulup geçirdi, ropdöşambırını giydi, dışarıya çıktı. Nataşa mahmuzlu çizmelerden tekini ayağına geçirmiş, öbürünü de giymeye uğraşıyordu. Nikolay odaya

girdiği sırada fırl fırl dönmekte olan Sonya da eteklerini balon gibi açarak yere çökmeye hazırlanıyordu. Nataşa da, Sonya da soluk mavi, bir örnek yeni entarilerinin içinde al al olmuş yanakları, gencecik yüzleriyle şişşirindiler. Sonya hemen oradan kaçtı, Nataşa da ağabeyinin koluna girip onu oturma odasına götürdü, baş başa oturup konuşmaya başladılar. Kendilerinden başka hiç kimseyi ilgilendirmeyecek ufak tefek binlerce konuda âdeta birbirlerine soluk aldırmadan sorular soruyor, cevaplar yetiştiriyorlardı. Nataşa gerek Nikolay'ın, gerek kendisinin söylediği her sözün arkasından kakhahayı basıyordu, ama gülmesi her söylediklerinin komik oluşundan ileri gelmiyordu. Sevinci ve mutluluğu o kadar büyüktü ki, bir türlü kendine engel olamıyordu; sevinç ve mutluluk onda kakhahaya dönüşerek dışa vuruyordu.

Her lafın ardından ikide birde, "Ah, ne güzel, ne harika!" diyordu.

Nataşa'nın yüzünden yayılan sıcacık sevgi ışıklarının etkisi altında Rostov, evden ayrı kaldığı on sekiz aylık süre içinde yüzünü bir kez bile aydınlatmamış olan o çocuksu gülümsemenin şimdi ilk kez kendi ruhunu, kendi yüzünü de aydınlattığını duyumsuyordu.

"Yok yok, dinle beni bak," diyordu Nataşa. "Şimdi sen kocaman adam oldun, tam bir erkek oldun, değil mi ya? Ağabeyim oluşuna o kadar seviniyorum ki." Ağabeyinin bıyıklarına dokundu. "Sizin, yani erkeklerin nasıl olduğunuzu bilmek istiyorum. Sizler de bizim gibi misiniz? Evet mi? Hayır mı?"

"Sonya niye öyle kaçtı?" diye sordu Rostov.

"A, tabii kaçar! Ama bu uzun hikâye! Şimdi sen Sonya'yla konuşurken ne yapacaksın? Senli benli mi konuşacaksın, sizli bizli mi?"

"Bilmem, artık nasıl denk gelirse," dedi Rostov.

"Yok yok, ne olursun, sen yine de sizli bizli konuş onunla! Ben sana her şeyi anlatırım sonra."

"Ama niye?"

"Peki, hadi şimdi anlatayım bari. Biliyorsun, Sonya benim en yakın arkadaşımıdır –o kadar ki, onun için kolumu bile dağladım ben. Bak!"

Nataşa muslin elbisenin kolunu sıvayıp, sıska uzun kolunun üstünde, dirseğinin epeyce yukarısında (balo tuvaleti giydiği zaman bile kapalı kalan bir yerde) kırmızı bir yara izi gösterdi.

“Ona olan sevgimi kanıtlamak için yaktım burayı. Hem de çok kolay! Bir cetvel alıp ateşte kızdırdım, sonra da bastırdım koluma.”

Bir zamanlar ona okul sırası olarak hizmet etmiş olan, kol dayanacak yerlerinde mini mini yastıkları bulunan küçük kanepede oturmuş, Nataşa'nın heyecandan ıslıl ıslıl parlayan gözlerinin içine bakarken, kendisinden başkası için hiçbir anlam taşımasa da kendisine hayatının en zevkli anlarını tattıran, sıcacık aile yuvası içinde geçmiş o eski çocukluk günlerine dönmüştü yine Rostov. Sevginin kanıtlanması için kolun yakılması ona hiç de saçma görünmedi. Bunun ne demek olduğunu anladı, anladığı için de şaşırmadı.

“Demek öyle yaptın? Hepsi bu kadarlık mı?” diye sordu.

“Evet, ikimiz de birbirimizi işte böylesine seviyoruz! Bu kadar büyük arkadaşlığımız; öyle büyük, öyle büyük ki! Cetvelle kol yakmak filan fasa fiso kalır bizim arkadaşlığımızın büyüklüğü yanında. Biz ölünceye kadar arkadaş kalacağız. Sonya birisini sevdi mi, ölene kadar sever zaten. Yalnız, buna pek aklım yatmıyor benim. Çabucak unuturum ben.”

“Eee, sonra?”

“Sonrası, beni de seni de öyle seviyor işte.”

Nataşa birdenbire kızardı.

“Hani, sen askere gitmeden önce, hatırlarsın ya?” dedi. “Bütün o geçenleri unutmalıymışsın sen... Öyle diyor Sonya... Diyor ki: ‘Ben onu sonsuza dek seveceğim, ama o özgür olsun.’ Ne düşünceli bir davranış, ne kadar da soylu! Evet evet, çok soylu bir davranış, değil mi ama? Değil mi?”

Nataşa soruyu sorarken öyle duygulanmış, öyle ciddi bir surat takınmıştı ki, aynı konuşmayı daha önce gözyaşları arasında yaptığı hemen belli oluyordu.

Rostov bir an daldı, düşündü.

“Ben sözümünden dönmüş değilim,” dedi. “Üstelik Sonya o kadar cici bir kız ki, hangi aptal tutup da böyle bir mutluluğu teper?”

“Yo, yo!” diye bağırdı Nataşa. “Biz onunla bunları daha önce konuşmuştuk. Senin böyle söyleyeceğini biliyorduk zaten. Ama öyle olmaz, çünkü işte, senin anlayacağını –yani, söz verdiği için kendini bağlı sayarsan– Sonya seni buna zorlamak için mahsus öyle söylemiş gibi bir duruma düşer. Sen de onunla sırf sözünde durmuş olmak için, mecburen evleniyor durumuna düşersin; onun için de böyle olmaz.”

Rostov onların bu konu üzerinde uzun uzadıya, enine boyuna düşünüp taşındıklarını anladı. Dün akşam eve geldiğinde Sonya’yı görür görmez kızın güzelliği karşısında nutku tutulmuştu; bu sabah ise, Sonya’yı bir an görebildiği hâlde, Rostov’a daha da güzelleşmiş gibi gelmişti. Bir içim su denilecek kadar güzel, bu on altı yaşındaki kız kendisine deli gibi tutkundu. (Rostov’un bundan bir an bile kuşkusu olmamıştı zaten.) ‘O hâlde, benim de onu sevmemem için ne gibi bir neden olabilir, hatta niçin evlenmeyeyim onunla?’ diye içinden geçiriyordu Rostov. Ama tam da bu sırada, onu bekleyen öyle değişik, öyle ilginç eğlenceler vardı ki önünde!

‘Evet, doğrusu onlar bu işi enikonu düşünmüşler,’ diye içinden geçirdi. ‘Bağlı kalmamalıyım ben.’

“Eh, pekâlâ öyleyse,” dedi, “daha sonra yine konuşuruz bunu. Ah, geri döndüğüm, sana kavuştuğum için o kadar mutluyum ki!” diye ekledi. “Hadi, şimdi anlat bakayım bana, sen Boris’e sadık kaldın mı?”

Nataşa, “Amaan, saçmalamasana!” diye bağırarak bir kahkaha attı. “Onu hiç düşünmüyorum bile; başkasını da düşünmüyorum, düşünmek de istemiyorum.”

“Vay, vay, vay! Demek öyle, ha? Peki, şimdi neyle uğraşıyorsun bakalım?”

“Ben mi?” diye sorarken, Nataşa’nın yüzü mutlu bir gülümsemeyle aydınlanmıştı. “Duport’u görmüş müydün sen?”

“Hayır.”

“Ünlü dans ustası Duport’u görmedin mi hiç? Amaan, sen de! O zaman anlayamazsın ki. Bak, bununla uğraşıyorum işte.”

Nataşa kollarını büküp, dansözler gibi eteklerinin uçlarını kaldırdı, geriye doğru hızlı hızlı birkaç adım gitti, bir *piruet** yaptıktan sonra sıçrayıp ufucuk ayaklarını havada çırpı ve parmaklarının ucuna kalkarak birkaç adım öne doğru yürüdü.

“Bak, parmaklarımın ucunda durabiliyorum! Bak!” dedi, ama parmaklarının ucunda uzun süre kalamadı. “İşte ben böyle olmak istiyorum! Asla evlenmeyeceğim –hiç kimseyle! Dansöz olacağım! Ama sakın kimseye söyleyeyim deme!”

Rostov öyle yürekten, öyle şen, öyle yüksek perdeden bir kahkaha patlattı ki, Nataşa da elinde olmadan gülmeye başladı; içeriği odadan kahkahaları duyan Denisov onların hâline imrendi.

“Hayır, gülmesene; iyi fikir değil mi ama?” diye soruyordu Nataşa.

“Aman efendim, ne demezsin! Yani, sen şimdi Boris’le evlenmek istemiyor musun artık?”

Nataşa kızdı.

“Kimseyle evlenmek istemiyorum ben! Boris’i gördüğüm zaman yüzüne de söyleyeceğim onun.”

“Başıma gelenler!” dedi Rostov.

Nataşa’nın çenesi durmak bilmiyordu. “Amaan, bırakalım şimdi bu saçma sapan konuşmaları,” dedi. “Bu Denisov nasıl biri, iyi bir adam mıdır?” diye sordu.

“Çook!”

“Eh, hadi sana güle güle artık; git de giyin. Korkunç biri midir bu Denisov, yani?”

“Neden korkunç olacaktı, canım?” dedi Rostov. “Yok öyle şey, Vaska harika çocuktur.”

“Sen onu Vaska diye mi çağırıyorsun?.. Ne komik! Demek, çok iyi bir insan, öyle mi?”

“Çok iyi.”

“Hadi öyleyse, acele et de çaya gecikmeyin. Kahvaltıyı hep birlikte yapacağız.”

* *Piruet*: Baleda, tek ayak üzerinde yerinde dönüş. –çev.

Nataşa tekrar ayak parmaklarının ucunda dikilip, mini mini adımlarla yürüyerek odadan çıkarken dansözleri taklit ediyordu, ama yüzündeki gülümseme, ancak on beş yaşındaki mutlu bir genç kızın yüzünde görülebilecek bir gülümsemeydi.

Rostov misafir odasında Sonya'yla karşılaşınca kızardı. Sonya'ya nasıl davranacağını bilemiyordu. Dün, ilk karşılaşma sevinci sırasında öpülmüşlerdi, ama bugün ikisi de çekingen davranıyordu; annesi ve kız kardeşleriyle birlikte sanki herkes merakla ona bakıyor, Sonya'ya nasıl davranacağını görmek için onu izliyormuş gibi geliyordu Rostov'a. Sonya'nın elini öptü ve ona "sen" değil, "siz" diye hitap etti, adını kullanırken de "Sonya" dedi. Ama bu arada karşılaşan gözleri birbirine "sen" diyerek tatlı tatlı öpüştü. Sonya'nın bakışları bir yandan, -Nataşa aracılığıyla ona sözünü hatırlattığı için- Nikolay'dan özür diliyor, öte yandan da eksilmeyen sevgisinden ötürü ona teşekkür ediyordu. Nikolay'ın bakışları ise, özgürlüğünü bağışladığı için Sonya'ya teşekkürlerini iletirken, aynı zamanda da onu sevmekten asla vazgeçmeyeceğini, vazgeçmesine de olanak bulunmadığını söylüyordu.

Vera, tam da herkesin sustuğu bir anı seçerek, "Ne kadar tuhaf," dedi, "Sonya ile Nikolay birdenbire 'sizli bizli' oluverdiler; birbirlerine yabancı gibi davranıyorlar."

Her zamanki gibi yine doğruyu söylemişti Vera, ama onun görüşünü ortaya koyuşu çoğu zaman herkesi rahatsız ediyorsa da bu sefer sadece Sonya'yı, Nikolay'ı ve Nataşa'yı rahatsız etmiş, hatta bununla da kalmamış, -bu aşk serüveni oğlunun parlak bir evlilik yapmasını engelleyecek diye zaten ödü patlayan- İhtiyar Kontesin de huzurunu kaçıarak, kadıncağızın genç kız gibi kızarmasına yol açmıştı.

Kremler, kokular sürünmüş, tıpkı savaşa giderken yaptığı gibi süslenip püslenmiş bir hâlde, yeni üniformasının içinde, misafir odasında boy göstererek Rostov'un ağzını bir karış açık bırakan Denisov, gerek hanımlara, gerek beylere Rostov'un umduğundan çok daha büyük bir incelikle davranmasıyla da ayrıca şaşırttı onu.

II

Askerden izinli dönen Nikolay Rostov'u, ailesi evlatların en iyisi, sevgili kahraman Nikolenka olarak; akrabaları sevimli, çekici ve terbiyeli bir delikanlı olarak; yakın dostları ise yakışıklı süvari teğmeni, çok güzel dans eden, kentin en gözde damat adaylarından biri olarak karşıladı.

Rostov'ları Moskova'da tanımayan yoktu. Tüm yurtluklarını ikinci kez ipotek ettiren İhtiyar Kontun eline bu yıl da bol para geçmişti. Onun için, kendine rahvan yürüyüşlü bir küheylan alıp, Moskova'da henüz kimsenin ayağında görülmeyen, son moda göre biçilmiş bir binici pantolonuyla yine son moda uygun sip-sivri burunlu, küçük gümüş mahmuzları olan bir de çizme yaptıran Nikolenka, gönlünce gezip tozabiliyordu. Eski yaşantısının koşullarına kısa sürede yeniden ayak uyduran Nikolay eve dönüşünün tadını bol bol çıkarıyordu. Büyümüş, adamakıllı olgunlaşmış bir erkek gibi görüyordu kendini. Din dersi sınavından döndüğü zaman üzüldüğü günler, kızak kiralamak için bile Gavrilov'dan borç dilenmek zorunda kaldığı, Sonya ile gizli gizli öpüştüğü günler şimdi çok, ama çok eskilerde kalmış çocukluk günleri gibi geliyordu ona. Gümüş sırma işlemeli süvari üniformasının göğsünde (göğüs göğüse çarpışmalarda yararlık gösteren erlere verilen türden) Aziz Giryorgi nişanı taşıyan, yaşlı başlı at yarışı meraklılarıyla, saygıdeğer beylerle düşüp kalkan, kendi atını yarışlara hazırlayan bir teğmendi o artık. Bulvarlardan birinde oturan bir hanımı da dost tutmuş, akşamları arada bir bu hanımı ziyaret ediyordu. Arharov'ların verdiği baloda mazurka dansı yapılırken başı çeken Nikolay'dı; o artık Feldmareşal Kamenski ile oturup savaştan söz edebilen, İngiliz Kulübü'nün müdavimleri arasına katılan, Denisov'un tanıştırdığı kırk yaşlarındaki bir albayla ahbablığı ilerleten biri olmuştu.

Moskova'ya döndüğünden beri İmparatoru görebilme fırsatı bulamadığından, hükümdarı için çektiği kara sevda azıcık küllenir gibi olmuştu. Ama yine de sık sık ondan söz ediyor, hükümdarına olan sevgisini dile getiriyor, bütün bu konuşmalarında, bu

konuda daha söyleyecek pek çok şeyi bulunduğunu, ama duygularını kimsenin anlayamayacağını karşısındakilere hissettirmekten de geri kalmıyordu. O sıralarda Moskova’da, adı herkesin ağzında “gökten inmiş melek” nitelemesiyle dolaşan İmparator Aleksandr Pavloviç’e duyulan hayranlığı, bütün yüreğiyle paylaştığını özellikle belirtiyordu.

Rostov kıtasına dönene kadar Moskova’da kaldığı kısa süre içinde Sonya’ya yaklaşıcağına, tam tersine, ondan daha çok uzaklaştı. Güzel olmasına çok güzeldi Sonya, çekiciliğine de diyecek yoktu, üstelik Rostov’a deli gibi tutkun olduğu da apaçıktı, ama bu sıralar Rostov’un kafasında kavak yellerinin esmeye başladığı bir dönemdi. Delikanlıların öyle bir dönemleri olur: Bu gibi şeylere hiç ayıracak zamanları yoktur, birine bağlanmaktan ödleri kopar, akıllarına koyduklarını dilediklerince yapabilmek için gereksinim duydukları özgürlüğe her şeyin üzerinde değer verirler. Moskova’da kalışı süresince ne zaman Sonya aklına takılacak olsa, kendi kendine hep şöyle diyordu: ‘Amaan sen de, adını bile bilmediğim, yüzünü bile görmediğim daha ne kızlar çıkacaktır karşıma. Aşka ayıracak vaktim olunca, onunla da uğraşırım elbet, ama şimdi buna vaktim yok.’ Ayrıca, hep hanımlarla bir arada bulunmayı erkekliliğine de yediremiyordu; onun da kendine göre, böyle bir erkeklik anlayışı vardı işte. Balolara gittiği, hanım meclislerine katıldığı zaman hep, sanki bu işi istemeye istemeye yapıyormuş gibi bir tavır takınırdı. At yarışlarına gelince, İngiliz Kulübü’ne gitmeye, Denisov’la işret âlemlerine katılmaya, ünlü bir evi ziyaret etmeye gelince iş değişirdi –genç, çakı gibi süvarilere yakışanı da böyle şeylerdi zaten!

İhtiyar Kont İlya Andreyeviç Rostov, mart ayı başında Prens Bagratyon onuruna İngiliz Kulübü’nde düzenlenecek yemeğin hazırlıklarına kendini öylesine kaptırmıştı ki, yemekten önceki gün başını kaşıyacak vakit bulamıyordu adamcağız.

Sırtında ropdöşambırda kulübün koca salonunda hiç durmadan dolaşiyor, kulübün müdürüyle, ünlü aşçıbaşı Feoktist’e, Prens Bagratyon onuruna verilecek yemekte sofraya çıkarılacak kuşkonmaz,

taze hıyar, ahududu, dana eti ve balık konusunda emirler yağdırıyordu. Kurulduğu günden beri kulübün üyesi olan Kont aynı zamanda yönetim kurulunda da görevliydi. Konukseverliğin en bol keseden gösterilmesini, son derece eli açık davranılmasını gerektiren böyle bir şöleni ondan daha iyi hazırlayabilecek kimse bulunmadığı, hele şölenin başarısı uğruna gerekirse eksikleri kendi cebinden tamamlayabilecek başka bir gönüllü babayiğit hiç ortaya çıkmadığı için, şölenin düzenlenmesi görevi kulüp yönetim kurulunca Konta bırakılmıştı. Kontun emirlerini dinlerken, müdürün de aşçıbaşının da yüzü gülüyordu, çünkü binlerce rubleye mal olacak böyle bir şöleden, Konttan başka kimsenin yönetiminde, kendilerine o kadar tatlı çıkar sağlayamayacaklarını biliyorlardı.

“Aman ha, sakın unutulmasın –kaplumbağa çorbasının içine tarak midyesi de katılacak, biliyorsunuz!”

“Bu durumda, vereceğimiz soğuk *entrée** üç türlü olacak, öyle mi?” diye sordu aşçıbaşı.

Kont biraz düşündü.

“Üç türlüden az veremeyiz –evet, üç türlü olacak... Mayonez, bir,” diye parmağını kıvrırarak saymaya başladı.

“O hâlde, Kont Hazretleri iri mersin balıklarından sipariş etmemi emrederler mi?” diye sordu müdür.

“Evet, başka çaresi yok; fiyat kırmaları bile almak zorundayız. Tüh, tüh, tüh! Az kalsın unuttuyordum! Tabii ya, bir *entrée* daha çıkarmamız gerekiyor sofraya. Vah, başıma gelenler!” diye başını ellerinin arasına aldı Kont. “Ya çiçekleri kim getirecek şimdi bana? Mitenka! Hey, Mitenka!” diye vekilharcına seslenince adam şıp diye bitiverdi orada. “Sen hemen fırla, son hızla doğru bizim Podmoskovni** yurtluğunun yolunu tut. Uçarak git, bahçıvan Maksimsa’ya elini çabuk tutmasını söyle; bütün serfleri hemen işe koşsun, seralarda ne var ne yok, hepsi buraya gelecek. Yalnız, söyle ona çiçekler güzelce keçelere sarılmış olmalı. Cuma günü iki yüz saksıyı burada hazır istiyorum.”

* Fr. Ana yemeklerden önce genellikle soğuk olarak verilen giriş yemeği, antre. –çev.

** Ru. “Moskova’daki.” –çev.

Kont böyle daha bir sürü emir yağdırıp, çeşitli direktifler verdikten sonra yorgunluğunu çıkarmak için tam Kontesçiğinin yanına giderken aklına başka bir şey gelerek gerisin geriye döndü, müdürle aşçıbaşını tekrar yanına çağırttı, yine emirler vermeye başladı. O sırada kapıdan bir erkeğin çevik adımlarıyla mahmuz şakırtısı duyuldu ve Moskova'daki rahat yaşantısı sayesinde iyice dinlenip formuna girdiği, her bakımdan kendini topladığı anlaşılan Genç Kont girdi salona; dudağını gölgeleyen, yeni terlemeye başlamış bıyığıyla, pembe pembe yanaklarıyla pek de yakışıklıydı.

Oğlunun onu orada öyle ropdöşambırta görmesinden azıcık utanmış gibi gülümseyerek, "Ah, evladım," dedi Kont, "kafam öyle karışık ki, sorma! Bari sen yardımcı ol bana! Daha şarkıcıları da bulamadık. Orkestra işi kolay, daha olmazsa kendi orkestramı getiririm, ama birkaç tane de çingene şarkıcı bulundursak diyorum, ne dersin? Siz askerler bu tür şeyleri seversiniz de."

Oğlu gülümseyerek, "Vallahi babacığım," dedi. "Schöngraben Muharebesi'ne hazırlanırken Prens Bagratyon bile sizin şimdi sıkıldığınız kadar canını sıkıntıya sokmamıştır."

İhtiyar Kont oğluna şakacıktan gücenmiş gibi yaptı.

"Söylemesi kolay tabii, gel de sen yap bakalım!" diyerek cin gibi bakan gözlerinde saygılı ve hâlden anlayan bir ifadeyle deminden beri dikkatle baba oğulu dinlemekte olan aşçıbaşına döndü:

"Bu zamane gençlerinin hâline ne buyrulur Feoktist, ha?" dedi. "Baksana, biz ihtiyarları alaya alıyorlar?"

"Buyurduğunuz gibi efendimiz, güzel yemeği buldu mu yalnız yemesini bilir onlar, ama o yemek hazırlanıncaya kadar, sofraya getirilinceye kadar kimlerin neler çektiği umurlarında bile değildir!"

"Çok doğru, çok doğru!" diye aşçıbaşını onaylayan Kont neşeyle oğluna dönüp iki elini de tutarak, "Seni elime geçirdim işte," diye bağırды. "Hadi bakalım, hemen bizim kızağı –ama çift atlısını– hazırlatıp Bezuhov'lara gideceksin şimdi, seni Kont İlya Andreyeviç'in yolladığını, ahududu ve taze ananas rica ettiğini söyleyeceksin. Bunları ondan başka kimsede bulamayız. Kendisi

evde olmasa da sen içeri gir, mesajı prenseslere bırak; ha, bir de Razgulyay'a* uğra, bizim arabacı İpatka yerini biliyor. Orada çingene İlyuşka'yı sor, hatırlarsın; hani Kont Orlov'un verdiği baloda bembeyaz Kazak elbisesiyle dans etmişti; işte onu alıp bana getir.

Nikolay, "Onunla birlikte çingene kızlarını da getireyim mi?" diyerek güldü.

"Hadi bakayım, hadi!"

Tam bu sırada salona sessiz adımlarla Anna Mihailovna girdi. Her zamanki gibi yüzünde yine yumuşak, mazlum Hıristiyan görüntüsünün altında gizlenmiş, akli hep işe çalışan becerikli kadın ifadesi vardı. Anna Mihailovna Kontu her gün böyle ropdöşambir-la gördüğü hâlde her seferinde de sıkılğnlık duyan Kont, kılığın-dan ötürü özür diledi ondan.

Anna Mihailovna, göz kapaklarını indirip, alçakgönüllü bir tavırla, "Hiç önemi yok, aziz Kontum," dedi. "Hem, Bezuhov'lara ben kendim gitsem daha iyi olur. Piyer dönmüş, onun için seralarından her istediğimizi alabiliriz şimdi. Benim de zaten onu görmem gerekiyordu. Borisciğimden gelen mektubu o ulaştırdı bana. Tanrı'ya şükürler olsun, Borisciğimi karargâha vermişler."

Anna Mihailovna'nın bu işi üstlenmesiyle sırtındaki yüklerin bir bölümünden kurtulduğuna sevinen Kont, Anna Mihailovna için küçük kupa arabasının hazırlanmasını emretti.

"Bezuhov'a söyleyin, onu da bekliyorum; adını davetliler listesine yazıyorum," dedi Kont. Arkasından da sordu: "Karısını da getirmiş mi Moskova'ya?"

Anna Mihailovna gözlerini yukarıya çevirdi, yüzünde derin bir üzüntü belirdi.

"Ah, aziz dostum, ah," dedi, "hiç talihi yokmuş Piyer'in. Eğer duyduklarımızın hepsi doğruysa, çok korkunç bir şey! Oysa Piyer mutlu oldu diye hepimiz ne kadar sevinmiştik, böyle şeyler olabileceği aklımızın köşesinden bile geçmemişti ki! Hem de genç Bezuhov o kadar yüce ruhlu, melek gibi bir adam olduğu hâlde bütün

* Razgulyay sözcüğü Rusça "şenlik", "neşe" anlamına gelir. Burada, müzikli bir eğlence yerinin özel adı olarak kullanılmıştır. -çev.

bunlar başına geliyor! Doğrusu yüreğim parçalanıyor hâline, o yüzden elimden geldiği kadar avutmaya çalışacağım onu.”

Baba oğul Rostov’lar bir ağzıdan, “Hayrola, ne olmuş?” diye sordular.

Anna Mihailovna derin derin içini çekti, sonra sır verir gibi fısıltıyla, “Söylediklerine göre,” dedi, “Dolohov denen adam, hani şu Mariya İvanovna’nın oğlu, Piyer’in karısını baştan çıkarmış, hem de ne türlü! Bir ara Piyer bu adamı elinden tutmuş, Petersburg’daki evine konuk bile etmiş, oysa o... Kadın şimdi buraya geldi ya, o çapkın da hemen ardından, tabii.”

Anna Mihailovna bunları Piyer’e acıdığını belli etmek amacıyla anlatmıştı, ama Dolohov’dan “çapkın” diye söz ederken gerek sesinin tonuyla, gerek belli belirsiz gülümsemesiyle Dolohov’a sempati beslediğini istemeden açığa vurmuş oluyordu. “Piyer’in bu dertle yıkıldığını söylüyorlar.”

“Vah, vah! Her neyse, siz yine de gelmesini söyleyin Kont Bezuhov’a –burada biraz derdini unuttur hiç değilse. Çok büyük bir şölen olacak.”

Ertesi gün, yani 3 Mart’ta öğleden sonra iki sularında İngiliz Kulübü’nün iki yüz elli üyesiyle elli konuk, Avusturya seferinin kahramanı, onur konuğu Prens Bagratyon’u bekliyorlardı.

Austerlitz Muharebesi’nden kötü haberler alınınca Moskovalılar ilkin şaşkına dönmüşlerdi. O sıralarda Ruslar zaferlere o kadar alışmışlardı ki, yenilgi haberi alınınca bazıları hiç inanmamış, bazıları da çok yadırgadıkları bu olayı açıklamak için birtakım olağanüstü gerekçeler aramaya kalkmışlardı. İngiliz Kulübü’nün, hepsi de doğru haber alabilecek mevkilerde bulunan, seçkin ve önemli kişiler olan üyeleri aralık ayında ilk haberler gelmeye başladığı zaman da kulüpte toplanmışlar, ama bu konuda ağızlarını açmamaya söz birliği etmiş gibi, savaştan ve son muharebeden hiç konuşmamışlardı. Bu gibi toplantılarda konuşmalara genellikle yön veren kişiler olarak bilinenler –Kont Rostopçin, Prens Yuri Vladimiroviç Dolgoruki, Valuyev, Kont Markov ve Prens Vyazemski– ise kulüpte hiç gözükmeyip evlerinde, kendi aralarında

özel toplantılar düzenledikleri için, görüşlerini başkalarından dinlediklerine dayandıran (aralarında İlya Andreyeviç Rostov'un da bulunduğu) Moskova'nın bir kesim insanı bir süre öndersiz kalmış, savaş üzerinde kesin bir görüş edinememişlerdi. İşlerde bir terslik olduğunu sezinleyen bu kesim, kötü haberler üzerine yorumda bulunmayı da içlerine sindiremediklerinden susmayı yeğlemişlerdi. Ama bir süre sonra, kulüp üyelerinin görüşlerine yön veren o önemli kişiler tıpkı toplantıdan çıkan jüri üyeleri gibi yeniden ortalıkta görününce, herkes kesin ve belli bir görüş belirtmeye başlamıştı. O inanılmaz, olanaksız, duyulmamış olay –Rusların yenilgisi– için birtakım nedenler yaratılmış, böylece her şey açıklığa kavuşmuş ve Moskova'nın her köşesinde aynı şeyler konuşulmaya başlamıştı. Yenilginin nedeni olarak şu gerekçeler ileri sürülmekteydi: Avusturyalıların ihaneti, ikmal eksikliği, Polonyalı General Prjebijevski ile Fransız General Langeron'un ihanetleri, Kutuzov'un yetersizliği ve (burası gizli gizli konuşuluyordu) beş paralık değeri olmayan önemsiz kişilere inanan Hükümdarın gençliğiyle deneyimsizliği. Ama orduya (Rus ordusuna) hiç toz kondurulmadığı gibi, Rus ordusunun kahramanlık mucizeleri yarattığı konusunda herkes ağız birliği ediyordu. Eriyle, subayıyla, generaliyle tüm Rus askerleri birer kahramandı. Ama kahramanlar kahramanı da, Schönggraben çarpışmasında sivrildikten sonra, Austerlitz'den çekilişte de kendini gösteren Prens Bagratyon'du, çünkü sadece o, üstelik kendinden iki kat büyük bir düşman kuvvetine sabahtan akşama kadar dönüp dönüp sopa atarak, kolordusunu düzenle geri çekebilmişti. Moskovalıları, Bagratyon'u kahraman seçmeye yönelten nedenlerden biri de onun Moskova'nın yabancıları oluşu, Moskovalılardan önemli tanıdıklarının bulunmamasıydı. Böylelikle, onun kişiliğinde hem hiç arkası bulunmayan, hiçbir entrikaya karışmamış basit Rus askeri hem de belleklerde yer etmiş İtalya seferinin kahramanı Suvorov'u çağrıştıran bir adın sahibi onurlandırılıyordu. Dahası, Bagratyon'un böyle onurlandırılmasıyla, Kutuzov'un beğenilmediği, onaylanmadığı da en iyi yoldan belirtilmiş oluyordu.

Nükteci Şinşin bir seferinde, Voltaire'e nazire yaparak, "Eğer Bagratyon olmasaydı, onu icat etmek gerekirdi," demişti. Kutuzov'un adını kimse ağzını almıyor, alanlar da gizli gizli sövüp, "sarayın rüzgâr fırılacağı" diye, "kart zampara" diye söz ediyorlardı ondan.

Bütün Moskova'da, yenilginin avuntusunu daha önceki zaferlerde bulmayı öneren Prens Dolgorukov'un söylediği gibi, "Şeytanla* kabak ekenin, kabak başında patlar," özdeyişi dillerde dolaşıyor, Rostopçin'in sözleri de ağızlardan düşmüyordu: "Fransızları yüreklendirip savaşırabilmek için onları pohpohlamak gerekir; Almanları savaştırmak için, kaçmanın ilerlemekten daha tehlikeli olacağına onları mantıksal yoldan inandırmak gerekir; Rus askerlerini ise, tam tersine, fazla atılganlık göstermesinler diye sıkı tutmak gerekir." Austerlitz'de Rus subay ve erlerinin gösterdikleri yiğitlik üstüne herkes bir şeyler uyduruyor, türlü türlü hikâyeler anlatılıyordu. Erin biri tek başına sancağı kurtarmış, bir başkası tek başına beş Fransızın hakkından gelmiş, başka biri de tek elle beş topu birden doldurmuş... Berg için de onu hiç tanımayanlar tarafından, sağ elinden yaralanınca kılıcını sol eline alarak düşmanın üzerine saldırdığı hikâyesi uydurulmuştu. Bolkonski için hiçbir şey anlatılmıyor, yalnız onu yakından tanıyanlar, çocuk bekleyen karısını geride o ipe sapa gelmez ihtiyar babasıyla yapıp yapıp bırakarak genç yaşta ölüp gitmesine yanıyorlardı.

III

3 Mart günü İngiliz Kulübü'nün bütün odalarında, konuşma sesleri uğultu hâlinde yükseliyor, kimi redingotlu, kimi üniformalı, kimi pudralı peruklu, kimi Rus kaftanı giymiş kulüp üyeleriyle konuklar, ilkbaharda oğul vermiş arılar gibi hiç durmadan gidip geliyor, bir araya toplanıp ayrılıyor, oturuyor, kalkıyor, kıvıl kıvıl kaynaşıyorlardı. Pudralı peruktan, dizden sıkma kırmızı pantolon

* Burada "şeytan", Avusturya oluyor. -çev.

ve kırmızı ceketten oluşan üniformaları içindeki, ipek çorap, tokalı iskarpin giymiş uşaklar her kapının önünde dikiliyor, hemen hizmetlerine koşmak üzere konukların bütün hareketlerini dikkatle izliyorlardı. Şölene katılanların çoğu, ablak suratlarından kendine güvenleri okunan, tombul parmaklı ellerinin her hareketinden olduğu kadar seslerinden de güçlülük taşan, yaşlı başlı, saygın kimselerdi. Kulüp üyeleri ve konukların bu sınıftan olanları hep alışık oldukları belirli yerlerde oturuyor ve kendi aralarında belirli gruplar oluşturuyorlardı. Şölene katılanların çok az bir bölümünü ise gelip geçici konuklar meydana getiriyordu: Denisov, Rostov ve –rütbesini geri alarak yeniden Semyonov Alayı subayları arasına katılan– Dolohov da çoğunlukla gençlerden oluşan bu grup içindeydiler. Bu gençlerin, özellikle de asker sınıfından olanların yüzlerinde kendilerinden yaşça büyük kimselere gösterdikleri zoraki saygı açıkça belli olurdu; bu ifadeleriyle yaşlı kuşaklara âdeta şunu söylemek ister gibiydiler: “Size saygıda kusur etmeyiz, önünüzde saygıyla eğilmeye de hazırız, ama unutmayınız ki, yine de gelecek bizimdir.”

Kulübün eski üyelerinden biri olarak Nesvitski de oradaydı. Karısının zoruyla saçlarını uzatıp, gözlük kullanmayı bırakan Piyer de son moda giysileri içinde odadan odaya dolaşıp duruyordu; üzgün ve sıkıntılı bir hâli vardı. Her yerde olduğu gibi burada da servetinden ötürü ona yaltaklanan dalkavuklar çevresini sarıyor, bunlar gibilerine üstünlük taslamaya artık iyice alışmış olan Piyer de onları hiç umursamadığını, hor gören davranışlarıyla belli ediyordu.

Yaşı bakımından gençler grubunda yer alması gerekirken, servetinin büyüklüğü ve yüksek mevkide bulunanlarla yakınlığı dolayısıyla yaşlı ve seçkin kişiler sınıfında yer alan Piyer bunların oluşturduğu gruplar arasında dolaşıyordu. Yaşlıların arasında bazı çok önemli kişiler de vardı ve grupların merkezini oluşturan bu çok önemli kişilerin sesini duyabilmek için yabancılar da zaman zaman bu gruplara saygıyla sokuluyorlardı. En büyük gruplar Kont Rostopçin’in, Valuyev’in ve Narişkin’in çevresinde toplanmışlardı. Rostopçin, düşmanın önünde bozularak arkalarına bakmadan ka-

çan Avusturya askerlerinin ayakları altında ezilmemek için Rus askerlerinin ancak süngü zoruyla kendilerine nasıl yol açabildiklerini naklediyordu.

Valuyev –gizli tutulması koşuluyla– Uvarov’un Petersburg’dan Moskova’ya sırf Moskovalıların Austerlitz konusundaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla, görevli olarak yollandığını anlatıyordu.

Üçüncü bir grubun ortasında Narişkin, Suvorov zamanında geçmiş bir olaya sözü getirerek, Avusturya savaş meclisinde bulunan Suvorov’un, Avusturyalı generallerin saçma sapan konuşmaları üzerine nasıl horoz gibi öttüğünü hikâye ederken, grubun yakınında duran Şinşin hemen bir şakayla lafa karıştı. Kutuzov’un, horoz gibi ötmek kadar basit bir işi bile beceremediğini, bu konuda bile Suvorov’dan yeterince ders almamış olduğunun anlaşıldığını söyledi, ama gruptaki yaşlılar böyle bir yerde ve böyle bir günde Kutuzov’un adını bile ağıza almanın yakışsız kaçtığını belli edersesine kaşlarını çatarak, sert sert baktılar nükteciye.

Kont İlya Andreyeviç Rostov ayaklarına yumuşak çizmelerini çekmiş, yemek salonuyla misafir odası arasında dalgın kafayla telaşlı telaşlı mekik dokuyor, ister önemli, ister önemsiz kişiler olsun bütün tanıdıklarını, hiç sınıf ayırımı gözetmeksizin hep aynı aceleci tavırla selamlayıp buyur ediyor, arada bir de bakışlarını doluşturarak levent endamlı yakışıklı oğlunu arıyor, onun bakışlarını yakalayınca, zevkten ağzı kulaklarına vararak göz kırpyordu oğluna. Rostov son zamanlarda ahbap olduğu ve dostluğuna çok değer verdiği Dolohov’la birlikte bir pencerenin önünde duruyordu. İhtiyar Kont oğlunu görünce hemen yanlarına gitti, Dolohov’un elini sıktı.

“Evimize de buyurun lütfen, beklerim... Benim delikanlıyla tanışıyorsunuz demek... Öyle ya, siz de oradaydınız... Birlikte kahramanlık destanları yazdınız...” derken, yanından geçmekte olan yaşlı bir beye dönerek, “Ah! Vasili İgnatiç, hayırlı günler dilerim, eski dostum,” diye selamladı, ama daha lafını tamamlayamadan salonda bir dalgalanma oldu ve yüzünde korkuyla karışık derin saygı okunan bir uşak telaşla içeriye girerek, “Geldiler!” diye bildirdi.

Çıngıraklar çaldı, kulüp yöneticileri öne fırladılar ve çeşitli odalara dağılmış olan konuklar, küreğin içinde yayılı duran çavdar taneleri kürek sarsılınca nasıl ortaya doğru toplanırsa tıpkı öyle, büyük misafir salonunun kapısı önüne kümelenildiler.

Kulübün kuralları uyarınca şapkasıyla kılıcını kapıcıya bırakmış olan Bagratyon giriş holünün koridorunda görüldü. Rostov onu Austerlitz Muharebesi'nin arifesinde gördüğünde Bagratyon'un başında astragan kalpak vardı, omzunda kamçısı asılıydı. Şimdi ise kalpaksız ve kamçısızdı; sırtına güzel oturmuş, Rus ve yabancı ülkelerin nişanlarıyla dolu yeni üniformasının göğsünün sol yanında, yıldız biçimi Aziz Giyorgi nişanını taşıyordu. Besbelli bu şölen dolayısıyla ve buraya gelmeden az önce saç tıraşı yaptırıp favorilerini kırptırmış, ama bu değişiklik yüzüne hiç gitmemişti. Bayram çocuğu gibi safça bir neşe içinde olduğu gözlenen Bagratyon'un bu hâli yüzünün sert, erkek çizgileriyle birleşince epey komik kaçırıyordu. Kulübe onunla birlikte gelen Bekleşev ve Fiyodor Uvarov, kapıdan onur konuğu olarak önce Bagratyon'un girmesi için durup ona yol verdiler. Kendisine bu kadar büyük saygı gösterilmesinden utanan Bagratyon, onların inceliğinden yararlanır durumuna düşmek istemediği için direnince, kapı ağzında bir bekleşme oldu, ama sonunda yine Bagratyon önden girdi. Ellerini nasıl kullanacağını da bilemeyen Bagratyon kabul salonunun parke döşemesi üstünde yürürken adımlarını çekine çekine, beceriksizce atıyordu: Schöngraben'de, Kursk Alayının başında olduğu gibi, sürülü bir tarlada ateş altında yürümek çok daha kolayına gelirdi. Onu ilk kapının önünde karşılayan kulüp yönetim kurulu üyeleri böylesine saygıdeğer bir konuğu ağırlamaktan duydukları sevinci belirtip, cevap vermesine fırsat bırakmadan Bagratyon'u ortalarına alarak büyük salona götürdüler. Ne var ki, büyük salona girerken önce biraz zorlukla karşılaşıldı, çünkü bütün kulüp üyeleriyle konuklar salon kapısının ağzına birikmişler, ender rastlanan yabani bir hayvanı seyretmek ister gibi üst üste yığılarak birbirlerinin omzu üzerinden Bagratyon'u görmeye çalışıyorlardı. Kont İlya Andreyeviç Rostov gülererek ve "Yol açınız, *mon cher*, yol veriniz, lütfen!" diye

durmadan aynı sözleri tekrarlayarak, gösterdiği büyük çabalar sonunda yol açabildi de konukları güç bela içeri sokup, salonun orta yerine getirilmiş olan divana oturabildi. Kulübün en saygın üyeleriyle o çok önemli kişiler hemen yeni gelenlerin başına üşüştüler. Kont İlya Rostov kalabalığı ite kaka kendine zorlukla yol açarak salondan çıkıp, bir dakika geçmeden yanında kulüp yöneticilerinden biriyle tekrar içeri girdi; yönetici elinde kocaman bir gümüş tepsiyle Bagratyon'un önünde durdu, tepsiyi ona doğru uzattı. Tepside, kahramanın onuruna kaleme alınıp bastırılmış birkaç şiir vardı. Bagratyon tepsinin kendisine uzatıldığını görünce, sıkıntılı bir ifadeyle, yardım dilenir gibi şöyle bir bakındı. Ama çevresini saran bütün gözler istenileni yerine getirmesini bekliyordu ondan. Onların gücüne yenik düştüğünü hisseden Bagratyon kararını vererek tepsiyi iki yanından tutup yöneticinin ellerinden aldı ve tepsiyi ona sunan Konta sitem eder gibi dik dik baktı. Bagratyon'a yardımcı olma zorunluluğunu duyan birisi tepsiyi onun elinden alarak (çünkü öyle yapmasa, Bagratyon'un tepsiyi akşama kadar elinde öylece tutacağı, sofraya da tepsiyle gideceği anlaşılıyordu), şiirleri işaret etti. Bagratyon, 'Eh, başa gelen çekilir, okuyayım bari!' der gibi bir ifadeyle yorgun gözlerini kâğıda çevirerek, ciddi bir suratla ve gözlerini kâğıttan hiç ayırmadan içinden okumaya koyulduysa da şiirlerin yazarı, kâğıtları kendi eline aldı ve yüksek sesle okumaya başladı. Prens Bagratyon başını önüne eğmiş öyle dinliyordu.*

Aleksandr'ın saltanatını taçlandıran zafer haberlerini sen yolla,
Titus'umuzun kutsal tahtını, ey kahraman, her vakit yine sen kolla!
Sen her zaman, hem yüreği merhamet dolu bir insan olarak kal,
Hem de düşmanlarımızın yüreğine hiç acımadan korku sal!
Sen yurdunda bağışlayıcı olmalısın en az bir Rifeus kadar,
Ama savaş alanına çıkınca desinler sana, işte geliyor Sesar!
Talihi hep gülerek zaferden zafere koşan Napolyon'un kendisi,
Şimdi almış bulunuyor bizim Bagratyonumuzdan dersini!
Bagratyon aklını başına getirdiğinden bir daha saydırayım diyemez,
Şanlı Rus ordusuyla kapışmayı artık gözü yiyemez!

* Şiirler son derece kötü bir Rusçayla yazıldığı için, Türkçeye çevirirken elden geldiğince bu niteliği korumaya çalıştık. -cev.

Ne var ki, henüz şiiirin sonuna gelinmeden, sofracı başı tanınan, güir sesiyle yemek sofrasının hazır olduğunu bildirdi. Yemek salonunun kapısı açıldı ve içlerinden,

Zafer naralarının uğultusuyla yer gök inlesin,
Yiğit Rusya'nın bayram sevinci var, herkes dinlesin!..

diye başlayan Polonez marşının ezgileri gümbür gümbür yükselirken, okumasını hâlâ sürdüren şaire sert sert bakan Kont Rostov, Prens Bagratyon'un önünde eğildi. Yemeğin şiiirden önce geldiği inancıyla herkes ayağa kalktı ve Bagratyon yine en önde olmak üzere hep birlikte yemek salonuna geçildi. Bagratyon iki Aleksandr (Bekleşev'le Narişkin'in) arasındaki onur yerine oturtuldu ve böylece Hükümdarın adı da anılmış oldu. Yemek odasını dolduran üç yüz kişi, tıpkı akarsuyun yatağını kendiliğinden buluşu gibi son derece doğal bir rahatlıkla, en önemli kişiler onur konuğunun en yakınında bulunacak biçimde, rütbe ve önem sırasına göre kendiliklerinden yerlerini aldılar sofrada.

Yemeğe başlamadan az önce Kont İlya Rostov bir punduna getirip oğlunu Prens Bagratyon'a takdim etti ve Genç Kontu hatırlayan Bagratyon onunla kırık dökük, tutarsız (o gün Bagratyon'un ağzından çıkan bütün laflar böyle oluyordu) üç beş laf ederken, İhtiyar Kont da sevinçli, gururlu bakışlarını çevresinde gezdirdi.

Nikolay Rostov, yeni ahbabı Dolohov ve Denisov'la birlikte sofranın ortalarına doğru bir yerde oturuyordu. Nesvitski ile yan yana oturan Piyer'in tam karşısına düşmüşlerdi. Öbür yönetim kurulu üyeleriyle birlikte Prens Bagratyon'un karşısında oturan Kont İlya Rostov, Moskova konukseverliğinin simgesi gibi, Prens Bagratyon'a ikramda bulunmak için çırpınıyordu.

Kontun çabaları boşa gitmemiştii doğrusu. Oruçlu olanlar da unutulmadığından, yemekler etlisiyle etsiziyle* pek güzel hazırlanmıştı, ama yine de yemeğin sonuna kadar Kontun içi hiç rahat edemedi. Bütün yemek boyunca sofracıbaşıya kaş göz etmekten, uşaklara fısıltıyla emirler vermekten geri kalmadığı gibi, her yeni

* Paskalyadan önceki büyük perhizde oruç tutan Ortodokslar et yemezler. -çev.

yemeğin sofraya getirilişinde de hep heyecan duydu. Her şey mükemmeldi. İkinci yemek olarak sofraya dev gibi mersin balığı geldiğinde (Kont İlya Rostov'un gurur ve zevkten yüzü kızarıırken), uşaklar şampanyaları patlatıp kadehleri doldurmaya başladılar. Sofradakiler üzerinde hatırı sayılır bir izlenim yaratan balıktan sonra Kont İlya Rostov yönetim kurulu üyeleriyle bakışıp kulaklarına, "Şerefe pek çok kadeh kaldırılacak, şimdiden başlasak iyi olur," diye fısıldadı ve kadehi eline alarak ayağa kalktı. Onu dinlemek için herkes sustu.

"Hükümdarımız, İmparator Hazretlerinin sağlığına!" diye olanca gücüyle haykırırken, sevinç ve heyecanından o yumuşak bakışlı gözleri dolu dolu oldu. Aynı anda bando da "*Zafer nalarının uğultusuyla yer gök inlesin*" dizesiyle başlayan Polonez marşını vurunca, sofradaki herkes ayağa kalkıp, "Hurra!" diye bağırdı. Bagratyon da ayağa kalkarak, Schöngraben er meydanında savaş narası atar gibi, aynı ses tonuyla o da "Hurra!" diye haykırdı. Kendinden geçercesine coşan genç Rostov'un sesi üç yüz kişinin sesini bastırıyordu. Heyecanından ağlamak üzereydi. "Hükümdarımız, İmparator Hazretlerinin sağlığına! Hurra!" diye kükreyip, bir yudumda boşalttığı kadehini yere çaldı. Pek çok kişi de onun gibi yaptı, bağırışların, çağrışların uzun zaman arkası kesilmedi. Sesler kesildikten ve uşaklar yerlere saçılan cam kırıklarını süpürdükten sonra tekrar yerlerine oturan konuklar, kopardıkları gürültüye kendileri de gülererek, kim daha çok bağırdı diye aralarında konuşmaya başladılar. İhtiyar Kont tekrar ayağa kalktı ve tabağının yanına bırakılan bir pusulaya bakarak, "Son seferimizin kahramanı, bizim kahramanımız Prens Piyotr İvanoviç Bagratyon'un sağlığına!" dedikten sonra tekrar kadehini kaldırdı. Mavi gözleri yine dolu dolu olmuştu. Üç yüz ağızdan aynı anda "Hurra!" haykırışı yükseldi, ama bu sefer bando yerine koro, Pavel İvanoviç Kutuzov'un* bestelediği bir kantatı okumaya başladı.

* P. İ. Kutuzov, Başkomutan M. İ. Kutuzov'la karıştırılmamalıdır. -çev.

Durdurulmaz Ruslar hangi engelle kapatılsa da yolları,
Yiğitliklerinin ödülü olan zaferi taşıyor iman dolu kolları,
Sen ey Rus'un düşmanı, sen ey Rus'a yan bakacak,
Bagratyonumuz var bizim, sizin ise kanınız var akacak!..

Kantatın okunması biter bitmez arka arkaya yine sağlığa kadehler kaldırıldı, Kont İlya Rostov her kadeh kaldırılıştta biraz daha duygulandı, yine kadehler yerlere atılıp parçalandı, sesler yükseldikçe yükseldi. Bekleşev'in, Narişkin'in, Uvarov'un, Dolgorukov'un, Apraksin'in, Valuyev'in, kulüp yöneticileriyle tüm kulüp üyelerinin onuruna içildikten sonra son olarak da, şölenin düzenleyicisi Kont İlya Rostov onuruna ayrıca kadeh kaldırıldı. Kadehler kendisi için kaldırılırken, Kont mendilini çıkarıp yüzünü örttü ve düpedüz hüngür hüngür ağladı.

IV

Piyer, Dolohov'la Nikolay Rostov'un tam karşısında oturuyordu. Her zamanki oburluğuyla yedikçe yiyor, içtikçe içiyordu. Ama onu yakından tanıyanlar genç adamda o gün büyük bir değişiklik olduğunu fark etmişlerdi. Yemek boyunca hiç konuşmadan ya gözlerini kırpıştırarak, yüzünü buruşturarak çevresine bakınıp durmuş ya da burun dibini ovuşturarak gözlerini hep bir noktaya dikip dalmıştı. Üzüntü ve iç sıkıntısı çektiğini belli ediyordu yüzü. Çözüm bekleyen bir sorunu durmadan kafasında evirip çevirir gibi bir hâli vardı; çevresinde olanı biteni, konuşulanları ne gözü görüyor, ne kulağı duyuyordu.

Ona böyle eziyet çektiren, kafasının içindeki çözümlenmemiş soruna yol açan neden, Moskova'ya gelir gelmez prenses kuzininin ona, karısıyla Dolohov arasındaki aşırı yakınlığı ima etmesi, üstüne de bu sabah imzasız bir mektup almış olmasıydı. Bütün imzasız mektuplar gibi bayağı ve alaycı bir ifadeyle kaleme alınmış bu mektupta, gözlük takmasına rağmen Piyer'in çevresinde dönenleri göremediği, karısıyla Dolohov arasındaki ilişkiyi kendisinden baş-